

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль тур олимпиада биремнәренең җаваплары
2023-2024 уку елы, 10 нчы сыйныф**

**Ответы олимпиадных заданий муниципального тура по
татарскому языку для общеобразовательных организаций с обучением
на русском языке
(для изучающих татарский язык как государственный язык РТ).
2023-2024 учебный год, 10 класс**

Максимальный балл – 93

1. Работа с рисунком (23 б.)

- Озаглавьте рисунок (2 б.). –“ Ышанычлы кулларда”, ...
- Опищите картину (6 -8 предложений, по 2 б за каждое = макс. 16 б.

*Хәрбиләр һәрвакыт тыныч тормыш сагында. Бу рәсемдә без авыр хәлдә калган баланы
коткарган солдатны күрәбез. Балага ярдәм итә алуына, аның тормышын саклап калуга
ул бик шат...*

- Напишите 5 прилагательные, передающие настроение солдата (5 б).

Кешелекле, батыр, ышанычлы, олы җанлы, кыю...

2. Допиши окончания слов в предложениях (макс.-15 б.).

№	Предложения	Макс.к ол-во баллов - 15	Баллы
1.	БезНЕң жирләребезГӘ берЕНЧЕ кешеләр моннан миллион ел чамасы элек килеп утырганНАР .	4	
2.	БүгенГЕ көндӘ Татарстан – икътисади, фәнни һәм мәдәни үзәк.	2	
3.	ТатарстанНАН читТӘ яшәүче милләттәшләребез күңелләренДӘ үз төбәкләрендәге моңнарНЫ саклыйЛАР .	5	
4.	ТатарстанДА ел саен Фёдор Шаляпин исемендәге халыкара опера фестивалЕ үткәрелӘ .	3	
5.	Татарстан көнчыгыш илләр белән мөнәсәбәтләрНЕ ныгыта.	1	

3. Поставь вопросы к выделенным словам (макс. -5 б.).

1. **Табиб** игътибарлы булырга, авыруның серен саклый белергә тиеш. 2. Табиб һөнәре – **игелекле** һөнәр. 3. Табиблар һәрнәрсә белән кызыксынып торалар, **белемнәрен** арттыралар. 4. Табиблар **ярдәм итәргә** һәрвакыт әзер була. 5. Табибның эше – авыруларның хәлен **яңиңеләйтү** һәм үлемнән **алып калу**.

№	Вопросы к выделенным словам	Макс.к ол-во баллов – 5 б.	Баллы
1.	кем?	1	
2.	нинди?	1	
3.	нәрсәләрен?	1	
4.	нишләргә?	1	
5.	нишләр?	1	

4. В какой последовательности необходимо поставить выражения, чтобы получилось предложение? (4 балла)

- А) акыл табылмас
- Ә) акыл белән
- Б) алтын табылса да
- В) алтын белән

- 1) Ә, Б, В, А
- 2) Б, А, В, Ә
- 3) А, В, Б, Ә
- 4) **Б, Ә, А, В**

5. В какой последовательности нужно расставить предложения, чтобы получился текст?(4 балла)

- А) Ул тормыш юлында укытучының нинди зур эш эшләвен тирәнрәк аңлый, күрә.
- Ә) Кеше картайган саен аның укытучысына мөхәббәте, хөрмәте дә арта бара.
- Б) Һәрберсендә укытучының хезмәте бар, чөнки шунда эшләрче кешеләрне укытучы тәрбияләгән.
- В) Тирә-якка бер күз сал, нинди гүзәл корылмалар, биналар, бакчалар, завод – фабрикалар!

- 1) Б, Ә, А, В
- 2) В, Ә, А, Б
- 3) **Ә, А, В, Б**
- 4) Ә, В, А, Б

6. Соотнесите фразеологизмы и их значениями с помощью стрелок (8 баллов).

- | | |
|--------------------------------------|-------------|
| дүрт куллап - бик теләп | шаккату |
| дүрт күз белән - бик сагынып | бик сагынып |
| ике күзгә дүрт булу - шаккату | бик теләп |
| борын күтәрү - масаю | масаю |
| бер дигән - бик шәп | әллә кайчан |
| | ялагай |

7. Переведите на татарский язык и запишите (макс. -10 б).

1. Мы разве завтра в театр не идем. **2.** Человек должен быть воспитанным. **3.** Я на день рождение хочу пригласить своих друзей. **4.** В этом году зима холодная, поэтому нужно помочь птицам. **5.** Приготовив уроки, собрался на улицу.

№	Предложения	Баллы (макс.) (10)	Сумма (фактич.) ()
1.	Без иртәгә театрға бармыйбызмыни?		
2.	Кеше тәрбияле булырга тиеш.		
3.	Мин туган көнемә үземнең дусларымны чакырырга теләм.		
4.	Быел кыш салкын, шуңа күрә кошларга ярдәм итергә кирәк		
5.	Дәресләрен хәзерләп бетереп(бетергәч), урамга чыгарга жыйнды.		

8. Какой ряд состоит из послелогов? (Макс.б. – 2)

- 1) өчен, белән, таба, өстендә
- 2) ләкин, әгәр, чөнки, һәм
- 3) минемчә, астыннан, янында, каршына
- 4) кичен, беләк, табан, шуңа күрә

9. Найди грамматически правильное начало предложения. (Макс б. -2)

....., тырышып эшләргә кирәк.

- 1) Саф һава керсен дисәң
- 2) Көн матур булса
- 3) Мин бу китапны алмаганга
- 4) Яхшы ял итәр өчен

10. Напишите рассказа (8 -10 предложений, по 2 б. за каждое по теме и правильно составленное предложение, макс. б. – 20)

Без - Татарстанның киләчәге.
